

Egyenes gerinccel

„Nem a betegek kell hálásnak lennie, hogy megoperáljuk, hanem nekünk kell annak lenni, hogy meggyógyíthatjuk” – vallja Jászszky Dezső, a Debreceni Egyetem újonnan kinevezett címzetes egyetemi tanára. Az évtizedek óta külföldön dolgozó gerincsebész munkáját világszerte ismerik, korábban Németországban, ma pedig a svájci Schulthess Klinikán gyógyít. Az általa létrehozott Vertebra Alapítvány elsőként vállalta fel Magyarországon, hogy segíti a rászoruló betegek szakszerű tanácsadását és a gerincdeformitásokos gyerekek közös programjait. Figyelmét azonban az egészségesebbek sem kerülik el, szívében viseli a fiatalabb kollégák sorsát is.

■ PÁJER SZABOLCS

A Debreceni Egyetem idei tanévnyitó ünnepségén címzetes egyetemi tanárrá nevezték ki. Egy szakmai sikerekben igen-csak bővelkedő pályaképből mit jelent ez a kitüntetés?

Nagyon sokat. Elértem valamit, amit talán nem sokan érnek el a mi szakmánkban. Jó érzés újra itthon lenni, pláne egy olyan egyetemen, amelynek ilyen nagy múltja és híre van. Remélem én is sokat tudtam adni az intézménynek. Ugyan elsősorban a klinikai munkámra koncentrálok, de örömmel tölt el, hogy sikerült mellette az oktatói-tudományos szférában is maradandót alkotnom.

Miért az orvoslás és miért éppen a gerinc?

A családban többen is gyógyítással foglalkoztak, az édesapám, a nagyapám és a bátyám is, de a leghíresebb közülünk a prágai egyetem első rektora, Jászszky János volt. Részben már ez is hatott rám, ugyanakkor mégsem volt egyszerű a kezdet. Habár apám elég neves nőgyógyász volt, nem volt a Kádár-rendszer kegyeltje. Ebben feltehetőleg szerepet játszhatott az 1956-os forradalomban betöltött szerepe, ami után sajnos börtönbe is került. Ennek hatását később mi is éreztük a nővérem-

mel, tudniillik ő is orvos szeretett volna lenni, ám nem vették fel az egyetemre. Az ő elutasítása még úgy hangzott 1960 körül, hogy „ugye lótték Komlón”. Engem a sebészet érdekelt, de - vélhetőleg szintén emiatt - nagyon nehezen kaptam állást. Amikor kiderült, hogy nem lehetek baleseti sebész, apám útját követtem volna, de hiába a hírneve, nőgyógyászként sem sikerült elhelyezkednem. Apósom segítségével tudtam ortopéd orvosnak állni. Finoman szólva sem ez volt akkoriban a sebészpálya csúcса, de örültem, hogy csinálhattam. Mindazonáltal mégis az volt bennem, hogy nagyobb dolgokat akarok véghezvinni. Bekerültem az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetbe, ahol érdeklődésből elkezdtem látogatni a gerincdeformitásokos gyerekeket, ugyanis nagyon érdekelt az ő kezelésük. Aztán a Korányi Intézetben már más gerincműtétekre is ráláthattam és egyre jobban ráhangolódtam a gerincsebészetre. A hat hónapos gyerekortopéd gyakorlatomat már az Ortopédsebészeti Klinikán töltöttem, ahol az ambulanciát is csináltam.

Itt milyen tapasztalatokat szerzett?

Volt egy kislány Székesfehérvárról, akinek jóindulatú gerincdaganata volt az alsó-ágyéki szakaszon. Látszólag egyszerűnek

hangzik, mégis katasztrófa volt, mert nem tudtak mit kezdeni vele. Hiába jött az idegsebész, teljes tanácstalanság volt, végül kivették a tumort, de ennek nem lett jó eredménye. A műtét után én gondoztam a kislányt, és megdöbbenő volt látni, ahogy egy gyönyörű, 9-10 éves gyermeknek néhány hónap alatt száz fokos gerincferdulése alakult ki. Már akkor láttam, hogy ezt nem szabad így folytatni, ezért a főnököm, Vízkelety professzor úr azt javasolta, hogy ha rendesen meg akarom tanulni a szakmát, akkor Németországba menjek és segítettem is kijutni.

Mennyiben volt más az, amit kint tapasztalt?

Nagyon elcsodálkoztam. Essenben csak úgy válogathattak az orvosok a csípőprotézisek között. Előtte itthon csak néhány típus volt, de abból sem minden méret, amelyekre nekünk, sebészeknek kellett a beteget „ráépítenünk”. Ezzel szemben külföldön már a mennyiségük és a minőségük is olyan volt, hogy biztosan találtunk ideálisat a legtöbb páciensre. De ez a kelet-európai előélet nekem előnyömre vált, mert sokkal leleményesebb lettem, mint az ott szocializálódott sebészek. Egyszer még vízcsőből is csináltam egy lábszárprotézist, amivel díjat is nyertem a Rehabilitációs

Kongresszuson. Essenben egy évet töltöttem, sok kapcsolatot és tudást szereztem. Onnan a nyolcvanas évek második felében a németországi Scoliosis Központba kerültem, ahol gyorsan ívelt felfelé a pályám, de munka is volt benne rendszeresen. Itt három évig dolgoztam, utána kilenc évig Professzor Harms-szal a Délnémet Gerincsebészeti Központban, majd 1999-ben Svájcba kerültem.

Itthon nem értékelték akkoriban ezt a szakterületet?

Nem igazán. A rendszerváltás előtt és idején nagyon nehéz sorsuk volt itthon a gerincdeformitások gyerekeknek. A magyar biztosító szinte egyáltalán nem foglalkozott velük, hozzám küldték volna ki őket a kollégák, ám a kiutazás és a kezelés költségeit nem támogatta a magyar állam. Gyűjtögetés történt. Emiatt hoztam létre a Vertebra Alapítványt 1990-ben. Az első gyerekeink egyike éppen debreceni volt, aki ma már családanya. Egyéb-ként ezer fölötti azoknak a gyerekeknek a száma, akiket operáltam. Az alapítványi bevétel egyrészt rajtam keresztül jön most is, ha módosabb magyar vagy svájci betegek megkeresnek és támogatnak minket. Újabban szerencsére más forrásokból is tudunk pénzt kapni, mint adó leírás, pályázat stb. Ezek az örömteli hírek. Ezt azonban nem lenne szabad így hagyni, az államnak kellene ezt az egészséget felkarolnia, nem egy alapítványnak. Ha ezt mi annak idején nem kezdeményezzük, lehet, most még rosszabb lenne a helyzetük ezeknek a betegeknek. De egyszer majd talán elérjük, hogy elismeri a magyar állam is, hogy jobban kell támogatni őket.

Önnek van rálátása a hazai és a külföldi egészségügyi állapotokra is. Hogyan látja a különbségeket?

Az én megítélésem szerint az ország sokkal jobban fejlődött, mint az egészségügye. A gerincsebészet sem olyan itthon, mint amilyennek lennie kéne. Sok helyen megvannak a legmodernebb eszközök, de alap dolgok hiányoznak, például olyan ágyakba fektetjük a betegeket, amikbe nem lenne szabad. Minden digitális, de ezt nem tudjuk kihasználni. Amit odakint megcsinálunk

két perc alatt, az itthon két óra felesleges munka. Ez alapján ki lehet számolni, hogy mi a különbség az effektivitásban. Kétségtelen, hogy változnak az idők, fiatalok között a diplomás gyógypedagógus feleséggel az egy szobás lakásunkat nem tudtuk fizetni ketten, az apósomnak és az apámnak kellett támogatnia bennünket. Ma már az orvosok meg tudnak élni, de külföldre sem feltétlenül azért mennek, mert kevés a fizetésük. Alapvetően a munkakörülményeket kellene megjavítani az egészségügyben. Felére lehetne csökkenteni az orvosok munkaidejét egy jobb rendszer kialakításával. Rengeteg idő megy el nap mint nap a felesleges körökre, keresgélés-

szükségükre, amik helyett egy fiatal orvos tudna beteget vizsgálni, operálni, képződni, tudományt csinálni és jobban érezhetné magát lelkiileg.

Volt esetleg magasabb körökből megkeresés, kérték a segítségét?

Politikai magas szintről nem. Pedig sokan beszéltek már velem, mondták, hogy majd szólnak, de nem hívtak senki, lehet éppen csak annak a betegnek volt az érdeke, hogy ezt mondja nekem...De én nem harcolok ezért, mert nekik kell érezniük, hogy

szükségük van-e rám. De tudnék segíteni, nemcsak azzal, hogy egy-egy embert megoperálok, hanem azzal is, hogy jobb legyen a betegek és a kollégáim helyzete, ezzel együtt pedig az egész magyar egészségügy.

Az utódok nevelésére azonban van ráhatása. Min múlik, hogy valakiből jó orvos lesz vagy sem?

A fiatal orvosok ugyanolyanok, mint mi voltunk. Van köztük sok ügyes, lelkes, de van jó néhány, akin azt látom, hogy csak a pénzkeresés érdekli. Itthon a paraszolvenciával, külföldön pedig a privát biztosítotakkal lehet nagyon sok pénzt keresni. Az orvosi társadalom ugyanolyan, mint a társadalom egésze: ott is vannak jó és intelligens emberek, és vannak, akik kevésbé azok. Nyugaton a tanulók kiválasztása nem szerencsés, mert mindenből kitűnőnek kell lenni, de egyáltalán nem garantált, hogy ezek jó orvosok is lesznek. Nem ettől függ. Ehhez mindenképp jó lélek és érzék kell, mert nem mindegy, hogy fordulunk a beteghez. Meghatározó, hogy milyen tanáraink vannak és hogy honnan, milyen környezetből jövünk. A szakmai milió sem mindegy, elengedhetetlen, hogy kiforrott egészségügyi kultúrája legyen egy országnak, ez nemcsak a munkában, hanem még előtte, az oktatásban is meghatározó.

Ha csak egy dolgot mondhatna, mit tanácsolna a medicina iránt érdeklődő középiskolásoknak?

A legfontosabb az, hogy szeretnünk kell azt, amit csinálunk. Aki nem így gondolja, az bele se kezdjen vagy hagyja abba, mert – nem egyszer láttuk már – ab-

ból csak rossz dolgok sülnek ki. Ha élvezük, akkor viszont jól fog működni. Persze sokszor le kell mondanunk érte sok mindenről, de ha kedvvel és nem kényszerből csináljuk, akkor az jön magától és nem lesz olyan nagy az áldozat. Azt kell szem előtt tartani, hogy minél jobban értsünk ahhoz, amit csinálunk. Én itthon sebészeket képezek és nagyon jó érzés látni a sok fiatal, érdeklődő arcot. Az a legkevesebb, hogy mi, „nagyok” mindent megadjunk nekik, nemcsak az iskolaévek alatt, hanem utána is.